

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення щодо посилення відповідальності за дії,
які призводять до травматизму та смертності на дорогах»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Перевищення швидкості є порушенням, яке становить найбільшу небезпеку для життя та здоров'я людини на дорозі.

За даними Національної поліції України у січні – травні 2026 року перевищення швидкості стало причиною:

- смерті 491 людини із 911 загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП), що становить майже 54% випадків усіх смертей на дорогах;
- травмування 4 427 людей із 10 404 травмованих внаслідок ДТП, що становить майже 43% усіх випадків травмування на дорогах.

Надмірна швидкість була основною причиною смертності та травмування внаслідок ДТП, як до, так і з початку повномасштабного вторгнення. За попередні 3 роки (з 2023 року до 2025 року) загальна кількість загиблих в ДТП сягнула 9 504 людей. Щорічно надмірна швидкість ставала причиною смерті у більш ніж половині випадків від усіх ДТП. Таким чином, щонайменше кожна друга смерть на дорозі стається внаслідок надмірної швидкості.

Окрім того, за вказаний період 93 423 людини було травмовано.

Щорічно надмірна швидкість ставала причиною травмування у майже 40% випадків від усіх ДТП.

У той же час, Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) не враховує ступінь суспільної небезпеки, яку створює для всіх учасників дорожнього руху таке правопорушення як перевищення швидкості. Зокрема, КУпАП передбачає штрафні санкції за перевищення швидкості більш як на 20 та більш як на 50 км/год, при цьому розмір штрафу за перевищення швидкості більш як на 20 км/год становить лише 340 грн, а за перевищення швидкості більш як на 50 км/год – 1700 грн.

КУпАП не виконує одне із основних завдань – запобігати адміністративним правопорушенням, зокрема, які пов'язані із перевищенням швидкості більше ніж на 20 км/год та достатність розмірів штрафів для спонукання водіїв дотримуватися встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів.

За останні 12 місяців на території України 2 878 осіб було притягнуто до відповідальності більше 50 разів за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, 12 529 осіб – більше 20 разів, 35 693 особи – більше 10 разів, що свідчить про недостатність наявних розмірів штрафів для дотримання дисципліни водіїв на дорозі.

Тобто, в Україні у сприйнятті українських водіїв, розмір штрафу за перевищення швидкості більш як на 20 км/год, враховуючи надану вище інформацію, є дозволом порушувати швидкісний режим десятки разів за невідчутну плату, регулярно створюючи небезпеку для інших учасників дорожнього руху.

Отже законопроектом передбачається встановити співмірність покарання за перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів в рамках окремої статті КУпАП, відносно ступеня небезпеки такого порушення. Це відповідатиме принципу пропорційності, оскільки чим більше перевищення швидкості (а відповідно і більші ризики настання ДТП з тяжкими наслідками), тим суворішим має бути покарання, що застосовуватиметься до осіб, винних у таких порушеннях.

Новелою законопроекту є запровадження окремого виду відповідальності для найбільш зухвалих порушників швидкісного режиму – за множинні (п'ять і більше разів) вчинення порушень щодо перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів. Це стимулюватиме на законодавчому рівні утримання від скоєння такими особами на постійній основі порушень щодо перевищення швидкості.

Законопроект також спрямований на розв'язання іншої проблематики. Постанова про накладення адміністративного стягнення у справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі (далі – постанова) містить реквізити про сплату адміністративного штрафу із зазначенням в призначенні платежу даних про відповідальну особу.

Однак, законодавчо відсутнє зобов'язання здійснення оплати зазначеного штрафу у фінансових установах виключно цією відповідальною особою. Зокрема під час здійснення розгляду заяв про визнання зазначеного факту правопорушення та надання згоди на притягнення її до адміністративної відповідальності згідно з статтею 279³ Кодексу та відповідно до Порядку звернення особи, яка допустила адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, до уповноваженого підрозділу Національної поліції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2017 року № 833 – особа, яка фактично керувала транспортним засобом на момент вчинення правопорушення, до заяви в обов'язковому порядку додає документ (квитанцію) про сплату нею штрафу в установлений законодавством строк та в розмірі, визначеному відповідною постановою. При цьому законодавчо внесення змін у призначення платежу щодо відповідальної особи не передбачено, а така оплата має бути здійснена до внесення змін щодо відповідальної особи у постанову.

Отже, вбачається необхідність у внесенні змін до статті 300¹ КУпАП щодо врегулювання питання щодо особи платника під час сплати штрафу за постановою.

2. Цілі та завдання законопроекту

Законопроект підготовлений з метою вдосконалення правового врегулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху для його учасників, та спрямований в цілому на покращення безпеки дорожнього руху.

Головним завданням законопроекту є запровадження пропорційного та справедливого покарання в залежності від розміру перевищення встановленого

обмеження швидкості руху, а саме – чим більше перевищення швидкості, тим суворішим має бути покарання.

Новелою законопроекту є встановлення нового виду відповідальності за порушення швидкісного режиму 5 і більше раз протягом року.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом передбачається доповнити КУпАП новою статтею 122⁶, якою визначатимуться виключно порушення, пов'язані із перевищенням встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів.

У цій статті визначається така градація за перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів:

1) більш як на 20 км/год – штраф 680 грн. (40 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

2) більш як на 40 км/год – штраф 2040 грн. (120 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

3) більш як на 60 км/год – штраф 2720 грн. (160 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

4) більш як на 80 км/год – штраф 3400 грн. (200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

5) перевищення, передбачені у частинах третій або четвертій цієї статті, вчинені особою, яка п'ять та більше разів протягом року піддавалася адміністративному стягненню за вчинення будь-якого порушення, передбаченого частинами третьою або четвертою цієї статті, – 17000 грн. (1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян).

Законопроектом також передбачається внести зміни до статті 300¹ КУпАП щодо врегулювання питання особи платника під час сплати штрафу за постановою.

4. Стан нормативно-правової бази

Суспільні відносини у зазначеній сфері регулюються, зокрема: Кодексом України про адміністративні правопорушення; Законами України «Про Національну поліцію», «Про дорожній рух», Правилами дорожнього руху, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 №1306; Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 13.01.2020 № 13, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 10.11.2015 за № 1408/27853, Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 №1395, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 10.11.2015 за № 1408/27853.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не потребує додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз результатів

Прийняття законопроекту сприятиме підвищенню безпеки учасників дорожнього руху, та забезпечить законодавче підґрунтя для можливості притягнення до відповідальності осіб, за вчинення ними порушень у сфері безпеки дорожнього руху, зокрема порушень, які стосуються перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів, а також, в результаті, зменшить кількість ДТП та рівень смертності і травматизму на дорозі.

Народний депутат України

В.МЕДЯНИК та інші

